

Mehmet ÖLÇER *

**LEE KI-HO'NUN "ÖZÜR DİLERİZ"
ROMANINDA SUÇ VE ÖZÜR: PSİKOLOJİK VE
SOSYOLOJİK BİR ANALİZ**

ÖZET

Lee Ki-ho'nun "Özür Dileriz" romanı, modern toplumun birey üzerindeki otoriter baskısını ve suç-özür mekanizmalarının çok katmanlı yapısını eleştiren güçlü bir edebi eserdir. Bu çalışmada, psikanalitik, sosyolojik ve felsefi okuma yöntemleri kullanılarak romanın çok katmanlı yapısı analiz edilmiştir. Metodolojik olarak, dört temel teorik çerçeve benimsenmiştir: Freud'un süperegö teorisi bireylerin sürekli suçluluk hissi içinde yaşama durumunu, Foucault'nun gözetim toplumu ve disiplin kavramları rehabilitasyon tesisindeki gözetim sisteminin birey üzerindeki etkilerini, Durkheim'ın toplumsal ritüeller teorisi özrünün birey-toplum ilişkilerindeki işlevini, Byung-Chul Han'ın neoliberalizm eleştirisi ise özrünün ekonomik bir değere dönüştürülmesini çözümlemeye kullanılmıştır. Roman, Kafkaesk bir belirsizlik ve totaliter bir atmosfer içerisinde bireyin kimlik ve otoriteyle olan ilişkisini derinlemesine irdeleyen, bir rehabilitasyon tesisini merkeze alan distopik bir yapı sunar. Metin analizi ve karşılaştırmalı okuma teknikleriyle, suçun belirsizliği ve özrünün metalaşması, modern toplumun etik dönüşümünü eleştiren bir alegori olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, "Özür Dileriz", disiplinler arası bir yaklaşımla birey-toplum, otorite ve kimlik arayışı gibi evrensel meseleleri ele alarak modern toplumun karmaşık yapısına dair derinlikli bir sosyolojik ve felsefi analiz sunar.

Anahtar kelimeler: Lee Ki-ho, Özür Dileriz, Suç, Özür, Modern Toplum Eleştirisi.

**CRIME AND APOLOGY IN LEE KI-HO'S "AT
LEAST WE CAN APOLOGIZE": A
PSYCHOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL
ANALYSIS**

ABSTRACT

Lee Ki-ho's novel "At Least We Can Apologize" offers a compelling critique of modern society's authoritarian structures and ethical contradictions through the lens of crime and apology. This study analyzes the novel using psychoanalytic, sociological, and philosophical approaches. The analysis draws on four theoretical frameworks: Freud's concept of the superego to examine internalized guilt; Foucault's theories of surveillance and discipline to explore the institutional control within the rehabilitation center; Durkheim's theory of social rituals to interpret the societal role of apology; and Byung-Chul Han's critique of neoliberalism to evaluate the commodification of ethical gestures. The novel presents a dystopian setting centered on a rehabilitation facility where crime, guilt, and confession become tools of authority. Within a Kafkaesque atmosphere, individual identity and moral responsibility are ambiguous and negotiable. Using textual and comparative analysis, the novel is read as an allegory exposing the transformation of ethical values under systemic pressures. The ambiguity of guilt and the transactional nature of apology are central to its critical message. Ultimately, "At Least We Can Apologize" delivers a profound interdisciplinary reflection on power, identity, and the individual's struggle within the complex dynamics of modern society.

Keywords: Lee Ki-ho, At Least We Can Apologize, Crime, Apology, Critique of Modern Society.

* Arş. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kayseri/Türkiye. E-posta: mehmetolcer@erciyes.edu.tr / Res. Asst. Dr., Erciyes University, Faculty of Letters, Department of Korean Language and Literature, Kayseri/Türkiye. E-mail: mehmetolcer@erciyes.edu.tr

Giriş

Modern toplumların etik ve otoriter dönüşümleri, edebiyatın merceğiyle sıkça tartışılmıştır. Bu bağlamda, Lee Ki-ho'¹nun "Özür Dileriz" adlı romanı, bireyin toplumsal normlarla çatışmasını ve özür mekanizmasının etik bir eylemden piyasa değerine dönüşümünü ele alır.

İnsanın bireysel ve toplumsal yaşamında suç ve özür, ahlaki ve etik değerlerin yanı sıra kimlik, otorite ve sosyal düzenin temel yapı taşlarını oluşturur. Suç, bireyin toplumsal normları ihlal etmesiyle ortaya çıkan ve onu toplum karşısında hesap vermek zorunda bırakan bir durum iken, özür bu ihlalin yarattığı duygusal ve toplumsal yarayı onarmayı amaçlar.

Modern edebiyat, suç ve özür kavramlarını birey-toplum ilişkisi bağlamında irdeleyen güçlü bir mecra olarak karşımıza çıkar. Franz Kafka'nın "Dava" adlı eserinde suçun belirsizliği bireyin kimlik arayışını derinleştirirken, Agota Kristof'un "Büyük Defter" adlı romanında bireyler arası etik ilişkiler çarpıcı bir şekilde işlenmiştir. Bu eserlerde suç ve özür, bireyin varoluşsal ve toplumsal sorgulamalarını derinleştirirken, Lee Ki-ho'nun "Özür Dileriz" romanı da benzer bir şekilde birey-toplum ve otorite ilişkilerini ele alarak bu edebi geleneği sürdürmektedir.

Roman, modern toplumda birey üzerindeki otoriter baskıyı ve kimlik krizlerini ele alırken, birey-toplum ilişkilerini derinlemesine sorgulayan bir metindir. Bu bağlamda, "Özür Dileriz" yalnızca bireysel hikâyelerin değil, toplumsal dinamiklerin de bir eleştirisi olarak okunabilir. Otoriter sistemlerin birey-toplum ilişkilerini nasıl dönüştürdüğüne dair güçlü bir eleştiri sunmaktadır.

Roman, bireylerin toplumsal yapı içindeki rollerini, itaat etme ve suçluluk duygusuyla nasıl şekillendirildiğini ironik ve eleştirel bir dille anlatır. Gerçek ile kurgu arasındaki ince çizgide ilerleyen "Özür Dileriz", sıradan görünen bir sistemin içinde bireylerin nasıl dönüşüme uğradığını ve özür dilemenin ne anlama geldiğini sorgulayan bir hikâyledir.

Bu çalışma, suç ve özür kavramlarının bireysel ve toplumsal yansımalarını analiz ederek, modern toplumun birey üzerindeki gözetim ve denetim mekanizmalarını tartışmayı amaçlamaktadır. Freud'un psikanalizinden Foucault'nun gözetim toplumlarına, Durkheim'ın normatif sapmalarından Byung-Chul Han'ın neoliberal denetim mekanizmalarına ve Butler'ın özneleşme süreçlerine kadar geniş bir teorik çerçevede ışığında, modern toplumun etik ve otoriter dönüşümünü tartışmayı hedeflemektedir.

1. "Özür Dileriz": Konu ve Karakter Analizi

1.1. Eserin Konusu

"Özür Dileriz", bir 'tesis' adı verilen kurumda yaşayan iki genç olan anlatıcı Jinman ve arkadaşı Şibong'un etrafında dönen, suç ve özür kavramlarını derinlemesine inceleyen etkileyici bir Güney Kore romanıdır.

Tesiste, Jinman ve Şibong sürekli görevliler tarafından şiddete maruz kalırken, bağımlılık yaratan haplarla kontrol edilmektedirler. İkili, kendilerini 'Tesisin Taşıyıcı Kolonları' olarak adlandırır ve işlemedikleri suçları dahi itiraf edip bunların cezasını çekerler. Bir müddet sonra

¹ Lee Kiho, 1972 doğumlu ödüllü Güney Koreli yazar. Mizah ve trajedinin iç içe geçtiği gerçekçi karakterlerle dolu eserleriyle tanınır. 1999'da edebiyata adım atmış, beş prestijli edebiyat ödülü kazanmıştır. Önemli eserleri arasında "Özür Dileriz" ve "Profesör Kim Kimdir?" bulunur. Şu anda edebi faaliyetleri dışında Gwanju Üniversitesi Yaratıcı Yazarlık Bölüm Başkanlığı görevini yürütmektedir.

tesiste diğer sakinlerin de başkanı olurlar ve onların yerine de özür dileme görevini üstlenip, tesis görevlilerinin zulmüne maruz kalırlar.

Tesisteki gayriahlaki düzeni ifşa etmeye çalışan favorili amcaya yardım eden ikili, nihayetinde tesisin polis tarafından basılıp kapatılmasına sebep olurlar. Tesisten ayrıldıktan sonra ise gidecek tek yerleri Şibong'un kız kardeşi Şiyon'un evidir. Şiyon, kemik gözlüklü bir adamla birlikte yaşayan, geceleri çalışan ve zor bir hayatı olan genç bir kadındır.

Evin giderlerine katkı sağlamak maksadıyla Jinman ve Şibong, 'başkalarının yerine özür dileme' işini profesyonel olarak yapmaya başlarlar, suçlu insanların yerine geçerek özür dilerler. Bu süreçte, karısını ve engelli oğlunu terk eden bir müşteri için çalışırken beklenmedik olaylar yaşanır. Gözlüklü adam, müşteriden alınan parayı alıp kaybolunca, Jinman ve Şibong terk edilen kadının dükkânının kapısına gözlüklü adamı asarlar.

Romanın son bölümünde, tesisteki görevliler Jinman ve Şibong'u bulur ve intikam almak için onları tekrar tesise getirir. Öncesinde görevliler, tesisin sırlarını ifşa niteliği taşıyan müdürün günlüklerini ele geçirmek isterler. Jinman eve gönderilir, Şibong ise rehin tutulur. Ancak Jinman, Şibong'u kurtarmak için tesise geri dönmez.

Roman, kimlik, suç, kefare, günah, affedilme ve kurumsal şiddet temaları etrafında dönerken, Jinman'ın Şibong'a karşı işlediği suç ve bunun getirdiği vicdani rahatsızlık hikâyesinin merkezinde yer alır.

1.1. Karakter Analizi

Jinman, romanın isimsiz anlatıcısı olarak tanıtılan ve sonradan kimliği açıklanan ana karakterdir. Geçmişini ve ailesini hatırlayamayan Jinman, tesise nasıl geldiğini dahi tam olarak bilmemektedir. Babası onu tesise bırakıp gitmiştir ve Jinman'ın tüm kimlik arayışı, babasının kim olduğunu bulma çabası etrafında şekillenir. Uysal, itaatkâr ve otoriteye boyun eğen yapısıyla dikkat çeken Jinman, hayatta kalabilmek için sisteme uyum sağlama stratejisini benimsemiştir. Tesiste verilen bağımlılık yapıcı hapları düzenli kullanır ve bu haplar olmadan normal yaşamını sürdüremez. Suç kavramıyla takıntılı bir ilişkisi vardır; suç işlemediği durumlarda bile suçlu hisseder ve özür dilemenin getirdiği rahatlama hissinden zevk alır hale gelmiştir. Şiyon'a karşı romantik ve cinsel bir ilgi duymasına rağmen, bu duygularını ifade edemez ve sadece onun tavırlarını gözlemlemekle tatmin olur. Hikâyesinin sonunda, Şibong'u kurtarmak yerine Şiyon'u hastaneden kaçırarak belki de en büyük suçunu işler ve arkadaşını ölüme terk eder.

Şibong ise Jinman'dan daha cesur, dışa dönük ve aktif bir karakterdir. Tesiste kilo alabilmiş tek kişi olarak fiziksel dayanıklılığı dikkat çeker. Çocukken kendisinin sebep olduğu feci bir trafik kazasında ailesini kaybetmiştir ve bu travmatik geçmiş karakterinin önemli bir parçasıdır. Görevlilere karşı daha açık bir şekilde isyan edebilir, hatta onlara küfür etme cesareti gösterir. Kız kardeşi Şiyon'la karmaşık bir ilişkisi vardır -kardeşi onu sevmesine rağmen, onun hayatına yük olduğunu da hisseder. Başkalarına yardım etme dürtüsü güçlü olan Şibong, özür dileme işinde ustalaşmıştır ve başkalarının suçlarını üstlenme konusunda isteklidir. Hikâyesinin sonunda, tesisteki görevliler tarafından öldürülür, ancak bunu yaparken bile Jinman'ı korumak için kendini feda etmiş olması muhtemeldir.

İki karakter arasındaki ilişki, karşılıklı bağımlılık ve dayanışma üzerine kuruludur. Birbirlerinin eksikliklerini tamamlar. Suç ve özür döngüsünde sıkışıp kalmış bu iki karakter,

toplumsal şiddetin kurbanları olarak, birbirlerinde ve özür dileme eyleminde varoluşsal bir anlam bulurlar.

2. 'Özür' Kavramının Kore Kültüründeki Yeri ve Modern Toplumdaki Yansımaları

Özür dileme eylemi, Kore kültüründe Konfüçyanist değerler sistemi içinde şekillenen temel bir toplumsal ritüeldir. Konfüçyüs felsefesinin temeli olan hiyerarşik toplumsal düzen ve karşılıklı sorumluluklar, Kore'deki özür dileme pratiğini Batı kültürlerinden farklı kılar. Kim'e göre, "Kore toplumunda özür, sadece bir pişmanlık ifadesi değil, aynı zamanda toplumsal uyumu yeniden tesis eden ve statü farklılıklarını onaylayan sosyal bir mekanizmadır" (Kim, 2017, s. 124). Bu bağlamda özür, bireysel bir eylemden ziyade kolektif bir sorumluluk alanı olarak görülür.

Modern Kore'de özür kavramı, hızlı ekonomik gelişme ve neoliberal dönüşümle birlikte yeni anlamlar kazanmıştır. Park'ın belirttiği gibi, "ekonomik modernleşme sürecinde bireysel özerklik ile kolektif sorumluluk arasındaki gerilim, özür dileme pratiğini hem daha karmaşık hem de daha problemli hale getirmiştir" (Park, 2010, s. 78). "Özür Dileriz" romanındaki karakterlerin başkalarının yerine özür dileme işini meslek edinmeleri, yazarın Han ve Hong'un işaret ettiği, "özür kavramının metalaşması ve duygusal emeğin bir parçası haline gelmesi" olgusuna işaret etmektedir (Han & Hong, 2020, s. 42).

Romanın ana karakterleri Jinman ve Şibong'un davranışları, Jung'un tanımladığı "toplumsal benliğin bireysel özerklikten önce geldiği Kore kültürel geleneği" ile "neoliberalizmin dayattığı bireysel sorumluluk etiği" arasındaki çatışmayı yansıtır (Jung, 2016, s. 183). Bu çatışma, Güney Kore'nin modernleşme sürecinde yaşanan kimlik krizlerinin ve otoriteyle ilişkilendirme biçimlerinin özür kavramı üzerinden nasıl dönüştüğünü gösterir. Choi'nin yorumuyla, "modernleşmeyle birlikte özür, toplumsal uyumun sağlayıcısından, ekonomik değeri olan ve iktidar ilişkilerini yeniden üreten bir metaya dönüşmüştür" (Choi, 2018, s. 201).

Roman, özür kavramının bu dönüşümünü alegorik düzlemde ele alarak, hem Kore'nin kültürel kodlarını hem de modern bireyin kimlik, otorite ve özgürlük arayışlarını psikolojik, sosyolojik ve ekonomik perspektiflerden yansıtmaktadır.

3. Teorik Çerçeve ve Metodoloji

Bu çalışma orijinal eserin 2022 yılında yayınlanan Türkçe çevirisi olan "Özür Dileriz" romanını dört temel teorik perspektiften analiz etmektedir.

İncelemede kullanılan teoriler şunlardır: Freud'un süperegö kavramı, bireydeki içselleştirilmiş toplumsal normları ve suçluluk duygularını açıklamakta kullanılmıştır. Foucault'nun gözetim toplumu teorisi, romandaki tesis yapısının bireyleri nasıl kontrol ettiğini incelemek için uygulanmıştır. Durkheim'in toplumsal ritüeller yaklaşımı, özür dileme eyleminin toplumsal düzeni koruma ve yeniden tesis etme işlevini açıklamaktadır. Son olarak, Byung-Chul Han'ın neoliberal eleştirisinden, özür dileme eyleminin metalaşmasını ve şiddetin içselleştirilmesini analiz etmede yararlanılmıştır.

Bu teorik çerçeve, romandaki karakterlerin psikolojik durumları, toplumsal yapıların bireyler üzerindeki etkileri ve özür kavramının dönüşümünü sistematik bir şekilde incelememize olanak sağlamaktadır.

3.1. Psikanalitik Yaklaşım (Süperego Teorisi)

Sigmund Freud'un geliştirdiği süperego kavramı, kişiliğin ahlaki yönünü temsil eder ve toplumsal normların içselleştirilmiş halidir. Freud'a göre, "süperego, bireyin içsel dünyasında toplumsal normların temsilcisidir ve suçluluk duygusunu harekete geçirir" (Freud, 2018, s. 64). "Süperego, 'id'in ilkel dürtülerini bastırarak toplumsal standartlara uyum sağlamayı amaçlar ve bunun sonucunda bireyin vicdanını temsil eder (Freud, 2017, s. 92). Melanie Klein süperegonun gelişimini şöyle açıklar: "Süperego, çocuğun ilk nesnelere yönelik saldırgan fantezileriyle başa çıkma girişiminin bir sonucudur" (Klein, 2014, s. 116). Lacan'ın ifadesiyle, "süperego, özneyi sürekli olarak 'daha fazlasını yap!' emriyle kuşatır" (Lacan, 2013, s. 251). Zizek ise "modern süperegonun paradoksu, suçluluk duygusunun hafifletilmesini değil, aksine arttırılmasını talep etmesidir" der (Zizek, 2015, s. 154).

"Özür Dileriz" romanında karakterlerin sürekli özür dileme, suçluluk hissetme ve itirafta bulunma döngüsü, baskın bir süperegonun etkisini göstermektedir. Jinman ve Şibong'un işlemedikleri suçları dahi üstlenmeleri, aşırı gelişmiş bir süperegonun sonucudur.

3.2. Gözetim Toplumu Teorisi

Michel Foucault'nun "Hapishanenin Doğuşu" eserinde geliştirdiği panoptikon kavramı, bireylerin sürekli gözetim altında olduklarını düşünmeleri sonucunda davranışlarını kendi kendilerine disipline ettikleri bir kontrolü açıklar. Foucault'un belirttiği gibi, "modern toplumlarda sürekli gözetim, iktidarın birey üzerindeki kontrolünü güçlendiren temel bir mekanizmadır" (Foucault, 2018, s. 201). "İktidar görünmez olmalı, ancak gözetilen bireyler sürekli görünür olmalıdır" (Foucault, 2007, s. 187). Deleuze ise bu durumu şöyle açıklar: "Disiplin toplumundan denetim toplumuna geçiş, görünür bir hapishaneyi görünmez bir hapishaneye dönüştürmüştür" (Deleuze, 2001, s. 24). Agamben, Foucault'un izinden giderek, "modern toplumlarda istisnai durum artık istisna değil, kural haline gelmiştir" der (Agamben, 2001, s. 72). Bauman, "gözetim teknolojilerinin bireyleri kategorize ederek kontrol ettiğini ve bu sürecin toplumsal dışlanmayı pekiştirdiğini" savunur (Bauman, 2017, s. 143).

Foucault'nun panoptikon ve gözetim toplumu kavramları, romandaki rehabilitasyon tesisinin işleyişini ve bireylerin davranışlarının nasıl kontrol edildiğini açıklamada kullanılmıştır.

3.3. Toplumsal Ritüeller Yaklaşımı

Emile Durkheim'in toplumsal ritüeller teorisi, belirli davranışların ve törenlerin toplum düzenini koruduğunu ve bireysel ile toplumsal arasında bağ kurduğunu savunur. Durkheim'a göre, "toplumsal ritüeller, topluluk bağlarını güçlendiren ve toplumsal düzenin yeniden tesis edilmesini sağlayan önemli bir işlev görür" (Durkheim, 2005, s. 152). "Ritüeller, kolektif bilincin somutlaşmış halidir ve toplumsal dayanışmayı pekiştirir" (Durkheim, 2005, s. 172). Turner, ritüellerin "toplumsal gerilimi ve çatışmayı çözme mekanizmaları" olduğunu belirtir (Turner, 2018, s. 95). Goffman, "gündelik yaşamdaki etkileşim ritüellerinin bireylerin sosyal kimliklerini koruduğunu ve sosyal düzeni yeniden ürettiğini" öne sürer (Goffman, 2014, s. 47). Collins ise "etkileşim ritüellerinin duygusal enerji ve grup sembollerinin üretiminde merkezi olduğunu" savunur (Collins, 2014, s. 38).

Romanda özür dileme eylemi, bireylerin topluma yeniden entegre olarak toplumsal bütünlüğü yeniden sağlayan bir ritüel olarak karşımıza çıkar. Karakterlerin başkalarının yerine özür dilemesi, modern toplumdaki ritüellerin dönüşümünü ve metalaşmasını gösterir.

3.4. Neoliberal Eleştiri

Çağdaş Güney Koreli filozof Byung-Chul Han, neoliberal toplumlarda şiddetin artık açık bir biçimde değil, içselleştirilmiş ve görünmez bir halde uygulandığını savunur. Han'a göre, "modern toplumlarda şiddet, içselleştirilmiş ve görünmez bir yapıya bürünür" (Han, 2018, s. 45). "Performans toplumunda özne, hem fail hem de kurban olarak kendi kendisini sömürür" (Han, 2019, s. 29). Ayrıca Han, "neoliberal özne kendisinin efendisi ve kölesi olarak, özgürlüğün aynı zamanda sömürü mekanizmasına dönüştüğü bir yanılsama içindedir" diye ekler (Han, 2020, s. 21). Wendy Brown, "neoliberalizmin ahlaki değerleri ekonomik değerlere dönüştürdüğünü ve tüm insan faaliyetlerini piyasa mantığına tabi kıldığını" belirtir (Brown, 2018, s. 31). Mark Fisher, "kapitalist gerçekçilik altında, alternatif bir toplumsal düzen tahayyülünün imkânsızlaştığını" savunur (Fisher, 2024, s. 2). David Harvey ise "neoliberalizmin, kolektif dayanışma formlarını zayıflatarak bireyleri yalnızlaştırdığını" ifade eder (Harvey, 2015, s. 65).

Romanda karakterlerin kendilerine suç yaratması ve üstlenmesi, Han'ın bahsettiği neoliberal öznenin kendine uyguladığı şiddetin bir yansımasıdır. Ayrıca, özür dilemenin bir hizmete ve metaya dönüşmesi, etik değerlerin ekonomik değerlere indirgenmesini temsil eder.

4. Romanın Analizi: Suç ve Özrün Çok Katmanlı Yapısı

4.1. Suç ve Özrün Belirsizliği: Kimlik Krizine Etkisi

"Özür Dileriz" romanında suç, yalnızca bireysel bir eylem değil, otoritenin keyfi kararlarına bağlı olarak sürekli yeniden tanımlanan belirsiz bir kavramdır. Bu belirsizlik, bireyin kimlik algısını derinden sarsar. Jinman, işlediği suçun ne olduğunu bilmeden cezalandırılırken kimlik arayışına sürüklenir:

Görevliler bizi her dövdüklerinde şu soruyu sorarlardı: 'Yaptığın hatanın ne olduğunu biliyor musun? Suçunun ne olduğunu biliyor musun diyorum?' Başlarda bir süre sessiz kaldım. Ne yaptığımı bilmiyordum çünkü. Böyle olunca da görevliler, 'Daha suçunun ne olduğunu bile bilmiyorsun. Bu yüzden her gün böyle dayak yiyorsun,' diyerek ya kalçama tekmeyle vururlar ya da yüzüme sağlam bir tokat atarlardı." (Lee, 2022, s. 19)

Bu belirsizlik, Freud'un süperegö teorisiyle açıklanabilir. Süperegönün sürekli olarak bireye normların ihlal edildiğini hatırlatması, bireyin kendini her durumda suçlu hissetmesine yol açar. Jinman, suçu net bir şekilde bilmemesine rağmen içsel bir suçluluk hissiyle yaşar: "Şibong'un benimle ilk konuşması da suç hakkındaydı. Kapkaranlık bir gece vakti, yatağında uzanırken bana şöyle sordu: 'Bizim suçumuz ne acaba? Kesinlikle büyük bir şey yapmış gibiyim ancak onun ne olduğu bir türlü bulamıyorum.'" (Lee, 2022, s. 20-21) Bu durum, bireyin kendisini tanımlama yetisini zayıflatır ve kimlik krizine yol açar. Otorite, bireyin suçlarını keyfi olarak yeniden tanımlayarak, onun kimlik algısını kontrol altında tutmaktadır.

4.2. Gözetim ve İtaat Üzerine İktidar Mekanizmaları

Romanda otoritenin birey üzerindeki baskısı, Foucault'nun gözetim toplumu kavramıyla örtüşür. Tesisteki disiplin mekanizmaları, bireylerin sürekli gözetim altında olduklarını hissetmelerine ve davranışlarını bu gözetimin etkisiyle şekillendirmelerine neden olur: "Tesis toplam üç binadan oluşuyordu. Sırtınızı ana kapıya verince önden görünen ilk yapı, bizim ve diğer kalanların odalarının bulunduğu "yurt" binasıydı. ...Yurttaki tüm pencerelerde kalın demir korkuluklar vardı ve koridor ışıkları gece gündüz açık kalırdı." (Lee, 2022, s. 16-17)

Bu gözetim, bireyin yalnızca fiziksel eylemlerini değil, zihinsel süreçlerini de kontrol eder. Jinman ve Şibong'un her gün yeni suçlar itiraf etmek zorunda kalmaları, otoritenin baskıcı mekanizmalarının bir sonucudur:

Tesisteki nüfus birer ikişer artmaya başlayınca, haliyle görevlilerin meşguliyetleri de arttı. Herkese tek tek suçlarının ne olduğunu bile soramayacak derecede bir odadan diğerine, atölyeden ofise, ofisten yemekhaneye, devamlı koşuşturmak zorundaydılar. Zira birilerinin orada burada tabak kırması, ansızın çığlık çığlığa yere kapaklanması ya da birbirine girmesi eksik olmazdı. Bazıları görevlilerin paçasına yapışıp, ne olur bizi evimize gönderin diye hıçkırıklara boğulurdu. O anlarda görevliler onlara ya copla dalarlar ya da kemer savururlardı. Şibong ile ben görevlilerin bu yoğunluğunda peşlerinde dolanıp suçlarımızı itiraf ederdik. Ancak o zaman rahatlıyorduk çünkü. (Lee, 2022, s. 40-41)

4.3. Özrün Ekonomik Araçsallaşması ve Neoliberal Sistem Eleştirisi

4.3.1. Psikolojik Araçsallaşma

Romanda özür, bireyin suçluluk duygusunu hafifletmek ve cezadan kaçınmak için kullandığı bir savunma mekanizması haline gelir. Bu özürler, içtenlikle ifade edilen pişmanlıklar olmaktan çıkarak mekanik bir eyleme dönüşür: “Ertesi günden itibaren artık hayatımızda hep suç vardı. Kabahatimizin ne olduğunu bilmiyor olsak da daima önden itiraf ettik. İtiraf edince daha az dövdükleri için işimize geliyordu. Şibong, bir kez daha görevlilere sövdüğünü ifşa edince demir boruyu kalçasına indirdiler. ‘Aynı suçta ısrarcı olmak daha da kötü,’ dediler. Dolayısıyla her gün farklı bir suç işlememiz gerekiyordu.” (Lee, 2022, s. 22)

Freud'un savunma mekanizmaları teorisine göre, birey, içsel çatışmalardan kurtulmak için özü bir kaçış aracı olarak kullanabilir. Jinman ve Şibong, gerçek bir pişmanlık hissetmeden özür dilemek zorunda kalırken, içsel bir yabancılaşma yaşarlar: “Bir suç itiraf ettikten sonra muhakkak o suçu işlemeye özen gösterdik. Aksi takdirde ettiğimiz itiraf bütün gün beynimizi kemiriyor ve bizi huzursuz ediyordu.” (Lee, 2022, s. 23)

4.3.2. Ekonomik Araçsallaşma

Romanın en dikkat çekici boyutlarından biri, özrünün ekonomik bir değere dönüştürülmesidir. Jinman ve Şibong, rehabilitasyon tesisindeki deneyimlerini dış dünyada bir iş modeli haline getirmeyi planlar:

Şimdiye dek hep bize iş verebilecek birilerini aramakla vakit öldürmüştük. Lakin tesiste karşılaştığımız tombul teyze, unuttuğumuz şeyi hatırlamamıza yardımcı olmuştu. Bizim yapmakta iyi olduğumuz, hakkını verebileceğimiz, para kazanabileceğimiz ki böylece Şiyon ile gözlüklü adama destek olabileceğimiz şeyi. Şibong ve ben o anda iyi yaptığımız o şeyin farkına varmıştık. Paketleme haricinde bir şey. Özür dilemek. (Lee, 2022, s. 43)

Bu durum, Byung-Chul Han'ın ‘Yorgunluk Toplumu’ adlı eserinde vurguladığı, neoliberal toplumda her eylemin ekonomik bir değere indirgenmesi fikriyle paraleldir (Han, 2019). Özrünün metalaştırılması, etik değerlerin piyasa koşullarına uyarlanarak bireyin toplumsal rollerinin ekonomik birer araç haline geldiğini gösterir.

4.4. Kolektif Sorumluluk ve Suçun Bulaşıcılığı

Romanda bireysel suçlar, toplumsal bir sorumluluğa dönüşerek bireyler üzerinde psikolojik ve sosyolojik baskıyı artırır. Başkanlık sistemi, bireylerin yalnızca kendi eylemlerinden değil, başkalarının işlediği suçlardan da sorumlu tutulduğu karmaşık bir yapı sunar: Şibong, bu sorumluluğu şöyle ifade eder: “Şibong’la ben tesise yeni gelenleri bulur, ‘Özür dileyen bir

suçunuz var mı? Ne olursa olsun fark etmez, biz sizin yerinize görevlilerden özür dileriz,' derdik." (Lee, 2022, s. 55)

Bu durum, suçun bireysel bir eylem olmaktan çıkarak toplumsal bir ritüel haline gelmesine yol açar. Durkheim'ın ritüel teorisi, toplumsal düzenin sürdürülebilmesi için suçun ve cezalandırmanın ortak bir deneyime dönüşmesi gerektiğini savunur (Durkheim, 2005). Ancak romanda bu ritüel, toplumsal bağları güçlendirmek yerine bireyleri yabancılaştırır ve suçun bulaşıcı hale gelmesine neden olur. Jinman bunu şöyle dile getirir: "Gelgelelim birçoğu suçunu bilmiyordu. Bu yüzden biz onlara hem tek tek suç öğretmek hem de o suçları nasıl işleyeceklerini göstermek zorundaydık. 'Temizce yıkanmamak bir suç olabilir. Ne dersin, bu olsun mu? Zihninden geçenler de suç sayılabilir. Buradan kaçıp polise her şeyi anlatmak istiyorsun, değil mi?'" (Lee, 2022, s. 56)

Foucault'nun iktidarın bireyler üzerindeki etkisini analiz ettiği "Hapishanenin Doğuşu" adlı eserinde belirttiği gibi, modern gözetim sistemleri bireyleri yalnızca fiziksel olarak kontrol etmekle kalmaz, aynı zamanda onları birer 'disiplin öznesi' haline getirir (Foucault, 2019). Başkanların diğer sakinlerin suçlarından da sorumlu tutulmaları, bu disiplin mekanizmasının romanda somut bir örneği olarak karşımıza çıkar.

4.5. Rehabilitasyon Tesisi: Modern Toplum Eleştirisi

Foucault, biyopolitikayı modern iktidarın yaşamı düzenleme ve yönetme stratejisi olarak tanımlar: "Biyopolitika ile demek istediğim, 18. yüzyıldan itibaren, yaşayan varlıklar olarak insanların oluşturduğu nüfusun kendine özgü sorunlarını -sağlık, hijyen, doğum oranı, yaşam süresi, ırklar- siyasi pratik ve gözlemlerin içine dahil etmeye çalışan az çok örgütlü çabaların tümüdür" (Foucault, 2019, s. 263). Bu kavram, iktidarın operasyon mantığındaki tarihsel dönüşümü işaret eder: "Eski çağlarda egemen iktidar, öldürebilme ve yaşamaya izin verme hakkı olarak tanımlanıyordu. Şimdi ise iktidarın en temel işlevi yaşatmak ve ölüme bırakmaktır" (Foucault, 2019, s. 147).

Biyopolitika, nüfusu kontrol etmek için çeşitli teknikler ve normalleştirme mekanizmaları kullanır. Foucault'ya göre: "Biyopolitika, doğum ve ölüm oranları, yaşam süresi, demografik veriler gibi nüfusun çeşitli biyolojik süreçlerini bilgi ve iktidar aracılığıyla denetim altına alır. Bu denetimler, düzenleyici müdahaleler ve istatistikler yoluyla gerçekleştirilir" (Foucault, 2019, s. 148). Neoliberal dönemde ise biyopolitika yeni bir boyut kazanır: "Neoliberal yönetimsellikte, özgürlük sadece bir hak değil, aynı zamanda iktidarın kullandığı bir teknik haline gelir. Birey, özgür olduğu yanılsamasıyla kendi kendisini yönetir ve disipline eder" (Foucault, 2018, s. 63).

Roman, Foucault'nun biyopolitika kavramının edebi bir yansıması olarak okunabilir. Romandaki 'tesis', bireylerin bedenlerini ve zihinlerini kontrol eden, onları haplarla düzenleyen ve normal/anormal ayrımını uygulayan bir biyopolitik kurum olarak karşımıza çıkar. Karakterlerin sürekli özür dileme ritüeli, iktidarın kendini sürekli yeniden üreten ve bireylerin içselleştirdiği bir normalleştirme mekanizması olarak yorumlanabilir. Görevlilerin suçları keyfi olarak belirlemesi ve sakinlerin sürekli suçlu hissettirilmesi, modern toplumdaki otoritenin esneklik kazandığı ancak daha sinsi bir hal aldığı bir düzeni betimler.

Tesiste uygulanan ritüeller ve sistematik denetim, modern toplumların birey üzerinde kurduğu baskıyı dramatik bir şekilde açığa çıkarır: "...Yurttaki tüm pencerelerde kalın demir korkuluklar vardı ve koridor ışıkları gece gündüz açık kalırdı." (Lee, 2022, s. 16-17)

Bu bağlamda, rehabilitasyon tesisi Kafka'nın "Dava" romanındaki bürokratik yapı ve otoritenin belirsizliğini anımsatır. "Dava"da bireyin suçsuzluğunu kanıtlama çabası nasıl anlamsızsa, Lee Ki-ho'nun romanında da bireyin özür dilemesi, suçun ne olduğuna dair bir farkındalık yaratmaz. Bu bağlamda tesis, bireylerin 'özgürleştiklerini' düşündükleri anda bile kontrol altında oldukları modern toplumların alegorik bir mikrokozmosudur.

4.6. Hapların Alegorik İşlevi: Biyopolitik Kontrol ve Bağımlılık

Romandaki hap kullanımı ve bunun bireyler üzerindeki etkileri, modern psikiyatri ve ilaç endüstrisine yönelik kapsamlı bir eleştiri sunar. Hapların kontrol aracı olarak kullanılması, psikiyatrik tedavinin iktidar ilişkileri içindeki rolünü sorgular: "Sabah ve akşam olmak üzere aksatmadan dört hap içiyorduk orada. Bu hapları ilk aldığımız zamanlarda kendimizi kötü hissediyorduk. Sanki tahterevallinin üzerinde yürüyormuşçasına sendelerdik, başımız dönerdi. Şimdiyse tam tersine, içmezsek sersemliyoruz." (Lee, 2022, s. 9)

Thomas Szasz ve R.D. Laing gibi anti-psikiyatri hareketinin öncülerinin, psikiyatrik ilaçların toplumsal kontrol aracı olarak kullanıldığı yönündeki eleştirileri, romandaki bu durumla paralellik gösterir. Szasz, zihinsel hastalık kavramının bir mit olduğunu ve psikiyatrinin bireylerin davranışlarını kontrol etmek için bir araç olarak kullanıldığını savunurken (Szasz, 1961, s. 15-18), Laing, psikiyatrik uygulamaların bireylerin deneyimlerini ve özerkliklerini bastırdığını, bu uygulamaların toplumsal normlara uyumu zorlamak için kullanıldığını belirtir (Laing, 1967, s. 42-45). Hapların bağımlılık yapıcı etkisi ve bireylerin özerkliğini yok eden yönü, modern psikiyatrinin eleştirel bir okumasını sunar (Szasz, 1961, s. 112-116; Laing, 1967, s. 91-94).

Tesiste verilen haplar, bireylerin fiziksel ve zihinsel durumlarını kontrol altında tutmayı amaçlayan birer araç olarak karşımıza çıkar. Romanın ana karakterleri Jinman ve Şibong, bu hapları başlangıçta reddederken, zamanla hapları içmeden ayakta duramayacak kadar bağımlı hale gelirler: "Şibong da 8 kilo aldı ve geçenlerde 84 kiloya çıktı. O, tesiste kilo almayı başaran tek kişiydi. Görevliler her zaman ondan, bunun için kendilerine teşekkür etmesini isterlerdi. Kilo alıp boyumuzun uzamasının, bize verdikleri haplar sayesinde olduğunu da belirtirlerdi." (Lee, 2022, s. 9)

Byung-Chul Han'ın "Psikopolitika" adlı eserinde belirttiği gibi, modern toplumlarda biyopolitik kontrol, bireylerin yalnızca davranışlarını değil, zihinlerini de şekillendirir (Han, 2020). Hapların, bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik olarak sisteme bağımlı hale getirilmesindeki rolü, Han'ın bu görüşüyle örtüşmektedir. Bu bağımlılık, ana karakterlerin özgür iradelerini kaybetmesine ve sistemin "taşıyıcı kolonları (Lee, 2022, s. 9)" olarak işlev görmelerine neden olur.

4.7. Karşılaştırmalı Edebiyat Perspektifi: Kafka, Kristof ve Lee Ki-ho

Kafka'nın "Dava" adlı eserinde suçun belirsizliği, bireyin kimlik arayışını derinleştirirken; Kristof'un "Büyük Defter" romanındaki ikiz karakterler arasındaki ilişki, Jinman ve Şibong'un bireysel ve toplumsal rollerini anlamada önemli bir edebi paralellik sunar.

"Özür Dileriz", hem biçimsel hem tematik açıdan Franz Kafka ve Agota Kristof'un eserlerinden izler taşır. Yazar da son sözünde bu etkiyi açıkça kabul eder: "Açıkçası bu roman, geçen yılın yazında Kafka'nın bir eserini okurken aniden tasarladığım bir kurguydu ancak sona gelip düzeltmeleri yaparken anladım ki, tam aksine Agota Kristof'un romanlarıyla benzer bir hâl almıştı." (Lee, 2022, s. 150)

"Dava" adlı eserde olduğu gibi, belirsiz bir suçla itham edilme ve bürokratik şiddet temaları romanda merkezi bir rol oynar. "Büyük Defter" eserindeki ikizler motifi ise Jinman ve Şibong karakterleri arasındaki ilişkide yankı bulur. Ancak Lee Ki-ho bu etkileri özgün bir sentezle yeniden yorumlar. Özellikle 'özür' kavramının 'suç'la diyalektik ilişkisi, romana özgün bir derinlik katar.

4.8. Hafıza ve Kimlik Politikaları

Roman, Güney Kore'nin modernleşme sürecinde bastırılan toplumsal travmaları ve kimlik krizlerini ele alır. Burada 'modernleşme süreci' ile 1960-1980'li yıllarda Güney Kore'nin hızlı ekonomik kalkınma döneminde Park Chung-hee(1917-1979) ve sonraki askeri rejimlerin baskıcı yönetimleri işaret edilmektedir. Bu dönemde ekonomik büyüme için hayati önem taşıyan sosyal disiplin, sivil hakların ve demokrasinin askıya alınması pahasına gerçekleştirilmiştir. Kim'in belirttiği gibi, "Güney Kore'nin hızlı sanayileşme süreci, devlet terörü, siyasi suçluların işkence görmesi ve işçi haklarının bastırılması ile el ele yürüdü" (Kim, 2019, s. 83). 'Kimlik krizi' ise, "hızlı modernleşmenin yarattığı kültürel travma ve kolektif kimlik parçalanması" olarak tanımlanabilir (Choi, 2014, s. 42).

Jinman'ın babasıyla ilgili belirsiz hatıraları ve Şibong'un travmatik aile geçmişi, bu toplumsal hafızanın bastırılması ve yeniden inşası süreçlerini temsil eder. Bu durum romanda şöyle ifade edilir: "Babam uzun uzadıya müdürle konuşmuştu. Ben o sırada kapının önünde beklemek zorunda kaldım. İçeriden ara sıra babamın sesi geliyordu. 'Yani... Normal bir çocuk değil. Cidden normal değil!'" (Lee, 2022, s. 26)

Park'a göre, "Güney Kore edebiyatında aile kurumunun parçalanması, genellikle ulus-devletin travmatik geçmişinin ve kolektif hafızanın bir metaforu olarak işlev görür" (Park, 2010, s. 156). Ayrıca, Moon'un ifade ettiği gibi, "toplumsal travmanın bastırılması, Güney Kore'de 'hantal unutmaya' adı verilen bir mekanizma ile gerçekleştirilmiş, bu da çeşitli psikolojik ve sosyal patolojilere yol açmıştır" (Moon, 2018, s. 204).

4.9. Şibong'un Direniş Stratejisi

Şibong'un, tesisteki koşullara olan tepkisi ve suç kavramıyla olan ilişkisi, onun kimlik arayışını yansıtır. İlk günlerden itibaren, suçu ve itirafı içselleştirmiş gibi görünmesine rağmen, Şibong'un ironik ve meydan okuyucu bir tavrı vardır: "Görevliler kısa bir müddet yumruk yaptıkları ellerini serbest bırakıp, Şibong'un suratına baktılar. Şibong, doğrudan onların yüzüne 'Benim suçum... Dayak arsız olmam. Ne kadar atsanız da nafiye,' dedi." (Lee, 2022, s. 19)

Bu ironi, Freud'un süperego teorisinde vurguladığı suçluluk ve direniş arasındaki gerilim ve Butler'ın (1997, s. 145) performatif direniş kavramıyla açıklanabilir (Freud, 2018). Şibong'un, suçu bilinçli bir şekilde sahiplenmesi ve bunu bir direniş aracı olarak kullanması, otoriteye karşı bireysel bir tepki olarak değerlendirilebilir.

5. Bulgular ve Tartışma

Lee Ki-ho'nun "Özür Dileriz" romanı, modern toplumda suç ve özür kavramlarının bireyler üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir perspektifle analiz etmeye olanak tanıyan zengin bir metin sunmaktadır. Çalışmamızda kullandığımız dört temel teorik çerçeve (Freud'un süperego teorisi, Foucault'nun gözetim toplumu, Durkheim'in toplumsal ritüeller yaklaşımı ve Han'ın neoliberal eleştirisi) ışığında romanın derinlemesine incelenmesi mümkün olmuştur.

Romanda suç kavramı, sürekli değişen, belirsiz ve bireyin kontrol edemediği bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu belirsizlik, karakterlerin kimlik algısını derinden sarsmakta ve süregelen bir kimlik krizine yol açmaktadır. Bu olgu, Freud'un süperego teorisiyle güçlü bir ilişki içindedir. Süperegonun sürekli bireye normların ihlal edildiğini hatırlatması, bireyin somut bir suç işlememiş olsa bile kendini daima suçlu hissetmesine yol açmaktadır. Jinman ve Şibong'un tesiste yaşadıkları deneyim, içselleştirilmiş bir otoritenin varlığına işaret etmektedir. Zizek'in modern süperegonun paradoksu olarak tanımladığı, suçluluk duygusunun hafifletilmesi değil arttırılması talebi, romandaki karakterlerin içinde bulundukları durumu çarpıcı biçimde açıklamaktadır.

Bu durum, modern toplumda bireyin kimlik arayışının sürekli engellenmesine dair güçlü bir eleştiri olarak okunabilir. Suçun belirsizliği, Kafka'nın "Dava" romanındaki ana karakterin yaşadığı varoluşsal krize benzer bir durumu yansıtmaktadır. Ancak Lee Ki-ho, bu belirsizliği Güney Kore'nin hızlı modernleşme sürecinin yarattığı toplumsal travmalarla ilişkilendirerek özgün bir bağlam yaratmaktadır.

Rehabilitasyon tesisinin mimari yapısı ve işleyişi, Foucault'nun panoptikon kavramının somut bir örneğini oluşturmaktadır. Tesisteki sürekli gözetim altında tutulma durumu, bireylerin davranışlarını otoritenin beklentilerine göre şekillendirmesini sağlamaktadır. Foucault'nun modern toplumlarda sürekli gözetimin iktidarın birey üzerindeki kontrolünü güçlendiren temel bir mekanizma olduğu tespiti, romandaki gözetim sisteminin işleyişini açıklamaktadır. Jinman ve Şibong'un davranışlarının sürekli gözlendiği bir ortam, modern toplumun görünmez kontrol mekanizmalarının alegorik bir temsili olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu olgu, günümüz dijital gözetim toplumlarında bireylerin mahremiyet ve özerklik arayışlarına dair güncel tartışmalarla ilişkilendirilebilir. Deleuze'un disiplin toplumundan denetim toplumuna geçişin görünür hapishaneyi görünmez hapishaneye dönüştürdüğü sözleri, romandaki rehabilitasyon tesisinin modern toplumdaki gözetim mekanizmalarının bir mikrokozmosu olduğunu desteklemektedir.

Romanın en dikkat çekici bulgularından biri, özür kavramının etik bir eylemden ekonomik bir değere dönüştürülmesidir. Jinman ve Şibong'un 'başkalarının yerine özür dileme' işini bir meslek olarak icra etmeye başlamaları, bu dönüşümün somut bir göstergesidir. Bu olgu, Han'ın neoliberal toplum eleştirisiyle doğrudan ilişkilidir. Han'ın neoliberal öznenin kendisinin efendisi ve kölesi olarak, özgürlüğün aynı zamanda sömürü mekanizmasına dönüştüğü bir yanılsama içinde olduğu ifadesi, karakterlerin özür dilemeyi bir beceri ve ekonomik değere dönüştürme sürecini açıklamaktadır.

Özrünün metalaşması üzerinden geliştirilen bu eleştiri, Brown'ın neoliberalizmin ahlaki değerleri ekonomik değerlere dönüştürdüğü tezini desteklemektedir. Roman, etik değerlerin piyasa koşullarına uyarlanarak bireyin toplumsal rollerinin ekonomik birer araç haline geldiğini çarpıcı biçimde göstermektedir. Bu dönüşüm, modern Kore toplumundaki hızlı ekonomik gelişme ve neoliberal dönüşümle ilişkilendirilebilir. Park'ın belirttiği ekonomik modernleşme sürecindeki bireysel özerklik ile kolektif sorumluluk arasındaki gerilim, özür dileme pratiğini daha karmaşık ve problemli hale getirmiştir. Roman, bu karmaşık dönüşümü alegorik bir anlatımla eleştirmektedir.

Romanda hapların biyopolitik bir kontrol aracı olarak kullanılması dikkat çekicidir. Jinman ve Şibong'un tesiste düzenli olarak aldıkları ve bağımlı hale geldikleri haplar, modern

psikiyatrinin kontrol mekanizmalarına dair güçlü bir eleştiri sunmaktadır. Bu olgu, Foucault'nun biyopolitika kavramıyla ilişkilendirilebilir. Tesiste verilen haplar, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel durumlarını kontrol altında tutmayı amaçlayan biyopolitik bir müdahale olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu durum, Thomas Szasz ve R.D. Laing'in anti-psikiyatri yaklaşımıyla da paralellik göstermektedir. Szasz'ın psikiyatrinin bireylerin davranışlarını kontrol etmek için bir araç olarak kullanıldığı eleştirisi, romandaki hap kullanımı ve bağımlılık yaratma süreciyle doğrudan ilişkilidir. Han'ın psikopolitika kavramı da bu olguyu açıklamada yardımcı olmaktadır. Modern toplumlarda biyopolitik kontrol, bireylerin yalnızca davranışlarını değil, zihinlerini de şekillendirmektedir. Hapların, bireylerin sisteme bağımlı hale getirilmesindeki rolü, Han'ın bu görüşüyle örtüşmektedir.

Romanın özgün bulgularından biri, tesisteki 'başkanlık' sistemi üzerinden geliştirilen kolektif sorumluluk mekanizmasıdır. Jinman ve Şibong'un diğer sakinlerin suçlarını üstlenmeleri ve onlar adına özür dilemeleri, kolektif sorumluluğun bireyselleştirilmesini temsil etmektedir. Bu olgu, Durkheim'ın toplumsal dayanışma ve ritüeller teorisiyle ironik bir ilişki içindedir. Durkheim'a göre toplumsal ritüeller, topluluk bağlarını güçlendiren ve toplumsal düzenin yeniden tesis edilmesini sağlayan önemli bir işlev görür. Ancak romanda özür dileme ritüeli, toplumsal bağları güçlendirmek yerine bireyleri yalnızlaştırmakta ve suçun bulaşıcı hale gelmesine neden olmaktadır.

Bu sistem, aynı zamanda Güney Kore'nin Konfüçyanist değerler sistemi içinde şekillenen kolektif sorumluluk anlayışının modern bir eleştirisi olarak da okunabilir. Kim (2017)'in belirttiği gibi, Kore toplumunda özür, sadece bir pişmanlık ifadesi değil, aynı zamanda toplumsal uyumu yeniden tesis eden ve statü farklılıklarını onaylayan sosyal bir mekanizmadır. Roman, bu geleneksel anlayışın modern toplumdaki çarpık dönüşümünü eleştirmektedir.

Romandaki bir diğer önemli olgu, özellikle Şibong karakteri üzerinden geliştirilen performatif direniş stratejisidir. Şibong'un tesisteki koşullara olan ironik ve meydan okuyucu tavrı, sistemin içinden bir direniş geliştirme çabasını göstermektedir. Bu olgu, Butler'ın performatif direniş kavramıyla ilişkilendirilebilir. Şibong'un suçu bilinçli bir şekilde sahiplenmesi ve bunu bir direniş aracı olarak kullanması, otoriteye karşı bireysel bir tepki ve kimlik inşa etme stratejisi olarak değerlendirilebilir.

Şibong'un bu stratejisi, modern toplumda bireyin özerklik arayışının bir yansıması olarak okunabilir. Ancak romanın sonunda Şibong'un öldürülmesi, bu direniş stratejisinin sınırlarını da göstermektedir. Bu durum, Fisher'ın kapitalist gerçekçilik altında, alternatif bir toplumsal düzen tahayyülünün imkânsızlaştığı tezini destekler niteliktedir.

Romanın arka planında, Güney Kore'nin modernleşme sürecinde bastırılan toplumsal travmalar ve kimlik krizleri yer almaktadır. Jinman'ın babasıyla ilgili belirsiz hatıraları ve Şibong'un travmatik aile geçmişi, bu toplumsal hafızanın bastırılması ve yeniden inşası süreçlerini temsil etmektedir. Bu olgu, Güney Kore'nin 1960-1980'li yıllardaki hızlı ekonomik kalkınma döneminde yaşanan toplumsal travmalarla ilişkilendirilebilir. Moon'un ifade ettiği gibi, toplumsal travmanın bastırılması, Güney Kore'de 'hantal unutmama' adı verilen bir mekanizma ile gerçekleştirilmiş, bu da çeşitli psikolojik ve sosyal patolojilere yol açmıştır.

Park'ın Güney Kore edebiyatında aile kurumunun parçalanmasının, genellikle ulus-devletin travmatik geçmişinin ve kolektif hafızanın bir metaforu olarak işlev gördüğü tespiti, romandaki aile ilişkilerinin toplumsal bir alegoriye dönüşmesini açıklamaktadır.

“Özür Dileriz” romanının Kafka ve Kristof’la kurduğu metinlerarası ilişki, modern edebiyatın bürokratik şiddet ve kurumsal baskı temalarını nasıl işlediğini göstermektedir. Lee Ki-ho’nun kendisi de son sözünde bu etkiyi açıkça ifade etmektedir. Bu olgu, romanın modern edebiyat geleneği içindeki özgün konumunu göstermektedir. Kafka’nın “Dava”sında birey, suçun belirsizliği karşısında bir kimlik krizi yaşarken; Kristof’un “Büyük Defter” romanındaki ikizler arasındaki ilişki, “Özür Dileriz” romanındaki Jinman ve Şibong’un kolektif suç dinamiklerini anlamamızda bir paralellik sunmaktadır.

Lee Ki-ho’nun özgün katkısı, bu temaları Güney Kore’nin kültürel ve tarihsel bağlamında yeniden yorumlaması ve özür kavramı etrafında özgün bir eleştiri geliştirmesidir. Bu yorum, romanın evrensel temalarla yerel bağlamı başarıyla bütünleştirdiğini göstermektedir.

Sonuç

“Özür Dileriz” romanı, modern toplumun birey üzerindeki otoriter baskılarını ve birey-toplum-otorite ilişkilerini suç ve özür kavramları ekseninde ele alan çok katmanlı bir eserdir. Roman, bireylerin rehabilitasyon tesisi adı altında totaliter bir sistemde fiziksel ve psikolojik kontrol altında tutulduğu bir dünyayı betimleyerek, modern toplumun gözetim ve disiplin mekanizmalarını alegorik bir anlatımla eleştirir.

Bu bağlamda, Freud’un süperegö teorisi, bireylerin sürekli suçluluk hissi ve kimlik krizini açıklamada önemli bir çerçeve sunar. Süperegönün yarattığı içsel baskı, Jinman ve Şibong gibi karakterlerin, otoritenin keyfi suç tanımları karşısında varoluşsal bir sorgulama içine girmelerine neden olur. Foucault’nun gözetim toplumu ve panoptikon kavramları, tesisteki sürekli izlenme ve kontrol altında tutulma mekanizmalarını anlamada kritik bir katkı sağlar.

Durkheim’in toplumsal ritüeller teorisi ise, özür mekanizmalarının birey-toplum bağlarını güçlendirmek yerine bireyleri yalnızlaştıran bir sürece dönüşmesini sorgular. Özür, roman boyunca toplumsal bağların yeniden inşasını sağlamaktan çok, bireylerin etik değerlerle olan ilişkisini yozlaştıran ve onları sistemin bir parçası haline getiren mekanik bir ritüele dönüşür. Özrünün ekonomik bir değere indirgenmesi, Byung-Chul Han’ın neoliberal toplum eleştirisiyle ilişkilendirilebilir. Roman, özrünün etik bir sorumluluk olmaktan çıkarak bir piyasa değerine dönüşmesini, modern toplumda etik değerlerin metalaşmasının bir eleştirisi olarak okunabilir.

Roman, Kafkaesk bir belirsizlik atmosferi ve totaliter bir kontrol düzeniyle bireylerin kimlik ve otoriteyle olan ilişkilerini derinlemesine sorgular. Hapların ve özür ritüellerinin biyopolitik araçlar olarak kullanılması, bireylerin sistematik bir şekilde özgürlüklerini yitirerek zihinsel ve fiziksel olarak sisteme bağımlı hale getirildiklerini gösterir. Bu durum, modern toplumlarda bireylerin görünmez ama güçlü baskılarla nasıl kontrol edildiğini açıkça ortaya koyar.

Sonuç olarak, “Özür Dileriz”, bireyin modern toplumdaki kimlik, otorite ve özgürlük arayışlarını psikolojik, sosyolojik ve ekonomik perspektiflerden irdelleyerek derinlikli bir toplumsal eleştiri sunar. Roman, Freud, Foucault, Durkheim ve Byung-Chul Han gibi düşünürlerin teorileriyle desteklenerek, modern bireyin otoriteyle olan çatışmasını ve etik değerlerin dönüşümünü edebi bir dille başarıyla ele alır. Bu yönüyle, “Özür Dileriz”, modern toplumun karmaşık yapısını eleştiren felsefi ve sosyolojik bir ayna niteliği taşır. Bireyin kimlik ve özgürlük

arayışını etkileyen sistematik baskıları gözler önüne seren roman, yalnızca edebi değil, aynı zamanda düşünsel bir başyapıt olarak değerlendirilebilir.

Extended Abstract

This article presents a comprehensive interdisciplinary analysis of Lee Ki-ho's novel "At Least We Can Apologize", a dystopian allegory that critically examines modern society's authoritarian structures and ethical contradictions through the themes of crime, apology, identity, and institutional control. The study utilizes an integrated theoretical framework combining psychoanalytic, sociological, and philosophical perspectives to investigate how the novel portrays modern discipline, guilt, and moral commodification mechanisms.

The novel centers on two protagonists, Jin-man and Si-bong, confined in a rehabilitation facility called "the Institution." Within this Kafkaesque and panoptic space, individuals are compelled to confess crimes—often undefined or uncommitted—and apologize as a form of compliance and survival. The story follows the protagonists' evolution from passive subjects of violence and institutional manipulation to active agents who begin to offer "apology services" in the outside world, turning apology into commodified labor. This shift reflects the transformation of ethical gestures into economic resources in a neoliberal society, which forms the central critique of the novel.

Methodologically, the analysis adopts four major theoretical lenses. Firstly, Sigmund Freud's superego concept is employed to explore the psychological condition of the characters, who internalize guilt to the extent that they seek punishment without any concrete wrongdoing. Jin-man's obsessive need to apologize and Si-bong's participation in the cycle of confession are read as symptoms of a hyperactive superego that dominates the subject's identity and agency.

Secondly, Michel Foucault's surveillance, discipline, and biopolitics theories are applied to analyze the rehabilitation center as a totalitarian apparatus. The facility functions as a panoptic system where constant observation, medicated submission through addictive pills, and compulsory apologies serve to regulate both body and mind. The novel vividly illustrates Foucault's argument that modern institutions exercise power through physical coercion, psychological normalization, and internalized self-surveillance.

Thirdly, the article engages Emile Durkheim's theory of social rituals to interpret the act of apology as a collective practice that traditionally restores social harmony. However, in the novel, this function is subverted. Apology becomes a hollow ritual and a marketable commodity, thus losing its communal and ethical significance. The transactional nature of apology within the story mirrors the loss of authentic social bonds in contemporary society.

Fourthly, the critique of neoliberalism by Byung-Chul Han is instrumental in understanding how the novel reframes apology within a performance-based, market-driven value system. Han's notion of the "achievement subject" who exploits himself under the illusion of freedom aligns with how Jin-man and Si-bong transform their institutional suffering into a professionalized emotional service. Their commodified apologies reflect a broader societal condition where even ethical and emotional labor is subjected to capitalist logic.

The article also situates Lee Ki-ho's work within a broader literary tradition by drawing parallels with Franz Kafka's *The Trial* and Agota Kristof's *'The Notebook'*. The motif of ambiguous guilt in Kafka and the intense relational dynamics between siblings in Kristof's work

provide a valuable comparative context for understanding the literary strategies employed by Lee. However, “At Least We Can Apologize” offers a distinct contribution by embedding these universal themes within the socio-political and cultural realities of post-industrial South Korea, particularly addressing the collective trauma and identity crisis triggered by the country's rapid modernization under authoritarian regimes during the 1960s–1980s.

Additionally, the novel’s use of psychiatric drugs as tools of submission and normalization invites reflection on the medicalization of deviance and the expanding role of pharmacological control in contemporary societies. Drawing on anti-psychiatry critiques by Thomas Szasz and R.D. Laing, the article interprets the pills in the novel as symbols of biopolitical control that strip individuals of their autonomy under the guise of rehabilitation.

The article concludes that “At Least We Can Apologize” is a multi-layered critique of modern disciplinary societies. It unearths the hidden continuities between institutional violence, psychological subjugation, neoliberal exploitation, and the commodification of moral action. The novel’s exploration of guilt, apology, and systemic control constructs a powerful literary mirror for understanding the modern subject’s fragmented, surveilled, and ethically ambiguous condition.

Kaynakça

- Agamben, G. (2001). *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*. (Çev. İ. Türkmen). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2017). *Akışkan Modernite*. (Çev. S. O. Çavuş). Can Yayınları.
- Butler, J. (1997). *The psychic life of power: Theories in subjection*. Stanford University Press.
- Brown, W. (2018). *Halkın Çözülüşü: Neoliberalizmin Sinsi Devrimi*. (Çev. B. E. Aksoy). Metis Yayınları.
- Choi, J. (2014). *Collective Memory and Cultural Trauma in South Korea*. Seoul: Communication & Society Press.
- Choi, S. (2018). *Social Rituals and Apology Culture in Modern Korea*. Seoul National University Press.
- Collins, R. (2014). *Etkileşim Ritüeli Zincirleri*. (Çev. B. Ö. Düzgören). Alfa Yayınları.
- Deleuze, G. (2001). *Denetim Toplamları Üzerine Bir Ek*. *Birikim Dergisi*, 142-143, 23-26.
- Durkheim, E. (2005). *Dini Hayatın İlkel Biçimleri*. (Çev. F. Aydın). Ataç Yayınları.
- Fisher, M. (2024). *Kapitalist Gerçekçilik: Başka Alternatif Yok mu?* (Çev. G. Ç. Güven). Habitus Kitap.
- Foucault, M. (2007). *Security, Territory, Population: Lectures at the College de France, 1977-1978*. (Çev. G. Burchell). Palgrave Macmillan.
- Foucault, M. (2018). *Toplumu Savunmak Gerekir*. (Çev. Ş. Aktaş). Yapı Kredi Yayınları.
- Foucault, M. (2019). *Hapishanenin Doğuşu*. (Çev. M. A. Kılıçbay). İmge Kitabevi.
- Freud, S. (2017). *Uygarlığın Huzursuzluğu*. (Çev. H. Barışcan). Metis Yayınları.
- Freud, S. (2018). *Ben ve İd*. (Çev. A. Babaoğlu). Metis Yayınları.

- Goffman, E. (2014). Etkileşim Ritüelleri: Yüz Yüze Davranış Üzerine Denemeler. (Çev. A. Bölükbaşı). Heretik Yayınları.
- Han, B. C. (2018). Şiddetin Topolojisi. (Çev. D. Zaptçioğlu). İnsan Yayınları.
- Han, B. C. (2019). Yorgunluk Toplumu. (Çev. S. Yalçın). Açılım Kitap.
- Han, B. C. (2020). Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri. (Çev. H. Barışcan). Metis Yayınları.
- Han, M. & Hong, Y. (2020). The Political Economy of Emotional Labor and Apology Culture in Korea. Yonsei University Press.
- Harvey, D. (2015). Neoliberalizmin Kısa Tarihi. (Çev. A. Onacak). Sel Yayıncılık.
- Jung, Y. (2016). Self and Collectivity in Korean Culture: Between Tradition and Modernity. East Asia Studies Journal, 14(3), 180-195.
- Kim, D. (2019). National Development and Social Trauma in South Korea. Cambridge: East Asia Studies Press.
- Kim, S. (2017). Confucianism, Modernity, and the Ethics of Apology. Seoul National University Press.
- Klein, M. (2014). Psikanalize Katkıları, 1921-1945. (Çev. S. Tura). Bağlam Yayınları.
- Lacan, J. (2013). Yazılar: Psikanalizin Dilinde Bütünsel Basım. (Çev. N. Erdem). Bağlam Yayınları.
- Laing, R. D. (1967). The politics of experience and the bird of paradise. Penguin Books.
- Lee, K. (2022). Özür Dileriz. (Çev. M. Ölçer). Othello Yayıncılık.
- Moon, S. (2018). Memory Politics and Social Reconciliation in South Korea. Seul University Press.
- Park, H. (2010). Traditional Values and Neoliberal Transformation: The Case of South Korea. Korean Social Science Review, 21(1), 75-92.
- Szasz, T. (1961). The Myth Of Mental Illness: Foundations Of A Theory Of Personal Conduct. Harper & Row.
- Turner, V. (2018). Ritüeller: Yapı & Anti-Yapı. (Çev. N. Küçük). İthaki Yayınları.
- Zizek, S. (2015). Yamuk Bakmak: Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş. (Çev. T. Birkan). Metis Yayınları.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0